

HISTORISCHE
VERENIGING
MAASSLUIS

HISTORISCHE SCHETSEN

van en over Maassluis

NUMMER 75 | NOVEMBER 2019

INHOUD

Van de redactie	1
Heidense voorstellingen in de Grootte Kerk	2
College van de Wet weer op zijn plaats	12
Het raadhuis dat er nooit kwam	17
Geschiedenis van de Maassluise brandspuiten	29
De Goude Leeuw is terug	37
Spinmachine van de Touwfabriek	43
Geschiedenis van het bedrijf Vecom	47
100 jaar Hollands Trouw	54
Mijlpalen in Maassluis	59
Hoefslagpalen rondom Maassluis	62
Hoefslagpalen in Maassluis	66
Grenspaal in de polder	69
Booner bagger	72
Sleep naar Singapore	74
Een doosje met herinneringen	76
Met de MA 42 naar Noorwegen	85
Maassluis, Europese importhaven van levend vee, 1957-1967	93
Schildersbedrijf Lub	99
Het Boordenhuis	108
Caland LTS	111
Maassluise burgerwacht in de 20e eeuw	115
Burgerwacht in het nieuws	128
De burgerwacht van het Schanshoofd	131
Krantenbezorger in Maassluis	134
Cornelis Lieveense	138
Discotheek Down-Town Maassluis	142
Opa op Loodsboot 19	148
Reacties van lezers	151
Speurneuzen gevonden	155
Speurneuzen gezocht: wie is wie	157
Speurneuzen gezocht houten 'ding'	159
Speurneuzen bergingsvaartuig Haai	160

SCHRIJVERS

Leo Boer | Jaap Boog | Rien Braber | Dick Buurman | Geb van Doornik | Wim Duijvestijn |
Willem van der Hidde | Henk van den Hoek | Petra Hoks-Zwaard | Rob Houweling |
David van der Houwen | Rien Koene | Willem Molenaar | Paul Moerman | Kees van der Sar |
Bouke Jan van der Veen | Gertjan van de Velden | Cor Verkerk | Ineke Vink | Piet van der Voort |
Dick van Wassenaar | Henk Wigt | Theo Zweers

AFBEELDINGEN

Leo Boer | Rien Braber | Kees Broere | Collectie Van der Stelt | Collectie Van Rij |
Historische Vereniging Maassluis | Rob Houweling | Lies Kap-Favié | Familie Lub |
Museum Maassluis | Henk van Oosten | Raadhuis De Rijp | Kees van der Sar |
Stadsarchief Vlaardingen | Stadsfotografen HVM | Jan Steehouwer | Vecom | M.G.F. Vestjens |
Piet van der Voort

**HISTORISCHE
VERENIGING
MAASSLUIS**

Foto omslag: De Johanna Buitelaar aan de
Burg. De Jonghkade in de jaren vijftig. Het schip vervoerde
koeien, Maassluis was de doorvoerhaven voor het vee.

VAN DE REDACTIE

De redactie is elke keer weer verbaasd over de onderwerpen waarmee de auteurs zich melden. Extra interessant is het als die onderwerpen van verschillende kanten worden belicht, zoals in dit nummer het geval is met de onderwerpen burgerwacht en ‘palen’. Naast grenspalen en mijlpalen kenden we in het verleden ook hoefslagpalen. U leest er alles over.

Het is dit keer onbegonnen werk om in het voorwoord kort de inhoud van deze Historische Schetsen weer te geven. In uitgave nummer 73 hebben we u al beloofd dat de 75e Historische Schetsen dubbeldik zou zijn en in kleur. Dus dit keer 160 pagina’s vol interessante informatie.

Ook dit keer is de variatie weer groot. Van de spannende tocht van de zeilsloep MA 42 naar Noorwegen tot een doorwrochte beschouwing over heidense afbeeldingen in de Grote Kerk. Van het levensverhaal van een Maassluisse vrouw uit de 20e eeuw tot de zoektocht naar een 100 jaar geleden in Maassluis gebouwd schip, dat in de haven van de Australische stad Adelaide ligt.

Dit keer ook een aantal verhalen die bij lezers nog persoonlijke herinneringen kunnen oproepen. Hoeveel Maassluisse ‘baby-boomers’ hebben niet aan de Burgemeester De Jonghkade staan kijken als daar weer een schip met koeien uit Engeland was gearriveerd. Anderen hebben een opleiding gevolgd aan de verdwenen Caland LTS en ook het verhaal over discotheek Down-Town zal bij menigeen weer beelden uit het verleden oproepen. Waar niemand herinneringen aan kan hebben, is het stadhuis aan de Haven, want dat is er nooit gekomen. In deze Historische Schetsen leest u waarom niet en kunt u zien hoe de nooit uitgevoerde plannen eruitzagen.

Maassluis is en was een stad waar ondernemers – groot en klein – altijd wel mogelijkheden zagen. In de categorie ‘klein’ krijgen Schildersbedrijf Lub en het Boordenhuis dit keer aandacht. Vecom is een van de weinige grote bedrijven die nog binnen de stadsgrenzen actief is.

Wat niet meer in de Historische Schetsen terugkeert: het nieuws in historisch perspectief en het nieuws van 60 jaar geleden. Wie het leuk vindt hierover te schrijven kan zich melden bij de redactie. Er is in dit geval genoeg overgebleven om over te schrijven: een dubbeldikke uitgave, wij wensen u dubbel zoveel leesplezier!

HEIDENSE VOORSTELLINGEN IN DE GROOTE KERK

Door: Geb van Doornik

Hoewel Geb van Doornik emeritus predikant is (met pensioen), blijft hij actief en onderzoekend. Met veel plezier draagt hij zijn kennis over. In dit geval betreft het een aantal 'vondsten' in de Grote Kerk van Maassluis. Christelijke symboliek die elke kerkganger op zondag kan zien, blijkt soms van oorsprong een heidense achtergrond te hebben.

In 1939 schreef T. Mastenbroek het boek 'De Grote Kerk te Maassluis', waarin hij vertelt over de geschiedenis van die kerk en waarin hij een uitgebreide toelichting geeft op alles wat er in de kerk te zien is. Hij doet dat grondig en goed. Er is weinig aan zijn aandacht ontsnapt.

Het eeuwfeestbord met de Fenix en tekst van Hendrik Schim.

Eeuwfeestbord

Ook aan de verschillende borden die in de kerk hangen besteedt hij aandacht, maar over enkele details van het Eeuwfeestbord, aangebracht in 1745 ter gedachtenis van het honderdjarig bestaan van de kerk, en over een aantal voorstellingen van het orgelfront uit 1732 schrijft hij niets. Of loopt hij er met een boogje omheen? Juist aan die details wil ik nu wat aandacht geven, omdat ze sprekend zijn voor een veranderend geloofsbesef in de loop van de tijd. Natuurlijk: wij staan op de schouders van en in de traditie van ons voorgeslacht. Maar tegelijk zullen we moeten inzien dat er ook het nodige in die traditie is dat ons vreemd of zelfs onherkenbaar voorkomt.

Er zijn trouwens best wat Maassluizers die dit weten. Ik heb al eens iemand horen zeggen: 'Van mij mag dat bord er zo uit; ik vind het een raar ding', maar daar zou ik het toch niet mee eens zijn. Je kunt je eigen

geschiedenis niet schrappen. Laten we dan maar liever die geschiedenis onder ogen zien.

Fabeldier

Het eeuwfeestbord hangt in de zuidelijke kruisarm van de kerk en wie daar een plaats zoekt, zit 'onder de arend' zoals het spraakgebruik wil. Vrij algemeen is wel bekend dat de vogel bovenop het bord niet een arend is, maar een Fenix. Dat ook echt de vogel Fenix bedoeld is, blijkt uit de rekening die de maker van het bord, Johannes de Ridder, Meester Beeldhouwer te Delft, indiende. Hij heeft, schrijft hij *'besneeden de vogel fenings'*. Bovendien laat Hendrik Schim de Kerk zeggen op het bord:

*Dan zal ik, als de tijd mijn Heiligdom verslint,
Gelijk een Fenix uyt zijn asch met pracht verrijzen*

Die Fenix is een fabeldier uit de Griekse mythologie. De Grieken geloofden dat de Fenix in staat was steeds weer opnieuw uit zijn eigen as herboren te worden. Boven in een boom zou hij van kruiden een nest maken en daarin verbranden. Door de geur van de kruiden zou hij dan opnieuw geboren worden, wat zich iedere 100 jaar zou herhalen. Dat mythologische fabeldier heeft wijde verspreiding gevonden, tot in China toe. Zelfs in de Bijbel duikt hij op, in Job 29:18, al is de uitleg van die tekst wel een probleem.

Ook in het christendom kreeg de Fenix een plaats, bijna altijd als symbool van de opstanding van Christus. Dat Hendrik Schim die opstanding op de

De Fenix en de brandende vazen op het eeuwfeestbord.

Kerk laat slaan is uitzonderlijk, al past het ook wel weer in het beeld van die achttiende eeuw, de eeuw van de Verlichting. Die Verlichting was een reactie op het autoriteitsgeloof van de eeuwen daarvoor. Een mens moest nu zélf denken en zijn verstand gebruiken. Mensen moesten daartoe opgevoed worden. Wetenschap en kennis stonden dan ook in hoog aanzien. In de kerk had die Verlichting grote invloed. Ook in de kerk diende het volk opgevoed en onderwezen te worden en het was dan ook helemaal niet uitzonderlijk als predikanten van hun preek een geleerd betoog maakten. Zo las ik in het boek van A. Ypey 'Geschiedenis van de Kristlijke Kerk in de Achttiende eeuw' (1804), dat:

Redenaars, ter stichting van de gemeente [...] zochten te veraangenaamen door het aanhaalen van plaatsen uit de oorspronkelijke schriften der oude Grieken en Romeinen, der Rabbijnen [...] Staêg hoorde men van den predikstoel rollen de achtbaare naamen van Socrates, van Cicero, van Abarbanel, van Chrysostomus, van Augustinus...

Brandende vazen

Dominees haalden dus in hun preken in die tijd regelmatig de klassieke oudheid van stal. Op het eeuwfeestbord vinden we nu helemaal die klassieke oudheid terug, want naast de Fenix staan twee brandende Romeinse vazen. Mastenbroek schrijft: *Eenvoudigheidshalve laat ik hieronder volgen, wat het geschiedverhaal ons hieromtrent mededeelt.* (Hij ontleent dit aan een achttiende-eeuws handschrift uit het archief van de kerk, waarvan de schrijver niet bekend is).

Op de hoeken of kapiteelen der pilasters zijn twee brandende Romeinsche potten geplaatst, zinspelende op het hooren van Gods Woord, hetwelk een brandende fakkel is voor degenen, die het hooren en hetzelfde bewaren.

Bij 'zinspelende op het hooren van Gods Woord' zet ik een vraagteken, want ik kom die symboliek verder nergens tegen. Wel kunnen vuurpotten in de 18e eeuw symbool van liefde zijn, maar het 'hooren van Gods Woord' lijkt mij een vroom bedenksel van de onbekende schrijver. Waarschijnlijker lijkt mij dat die vuurpotten verbeelden de liefde voor deze kerk, maar ik durf het niet met zekerheid te zeggen. En Mastenbroek gaat niet in op de vraag, waarom het nu juist Romeinse vazen zijn. Maar ach, het was 1939...

Dezelfde Romeinse vazen, compleet met vlammen, zijn overigens te zien boven op het orgel en op de orgelbalustrade. Erg verbazend is dat ook weer niet, want het orgel is maar 15 jaar ouder dan het Eeuwfeestbord. Blijkbaar horen die vazen bij die tijd.

De predikant die de feestrede uitsprak bij het honderdjarig bestaan, ds. Johannes Martinus Hoffmann, sierde het bord op met een Latijns epigram, een kort opschrift in dichtvorm. Fraai Latijn is het allerminst, maar vertaald staat er:

*Maassluis! Wij zijn verheugd over de waardigheid van uw kerkgebouw.
Wij zijn verheugd over de gunstbewijzen verleend door de hoogste God.
Nog meer gunstbewijzen zal de Godheid geven, als zuiver zullen blijven de kerken,
en als puur zal blijven de liefde voor het geloof.*
(De vertaling die Mastenbroek geeft en die hij ontleent aan dr. C. Veltenaar, is onbegrijpelijk en onjuist).

Wonderlijk dat ds. Hoffmann het heeft over 'de godheid', want dat is toch niet anders dan een Romeins heidens begrip? De Latijnse benaming voor God is 'Deus' en Hoffmann had die benaming prima kunnen gebruiken. Waarom die rare benaming 'godheid'?

Schip des levens onderaan het eeuwfeestbord.

Zorgeloze stuurman

Maar we zijn er nog niet. Ik citeer weer Mastenbroek:

Van onderen ziet men een Romeinsch schip, hetwelk vlug en vaardig schijnt voor te zeilen, zinspelende op de vlugheid van ons leven, en hoe men hetzelfde niet zorgeloos behoort door te brengen, evenals de zorgeloze stuurman, die men agter op het roer van het schip ziet zitten slapende, op gevaar van in de zee te storten, en ellendig te verdrinken, schoon hij den haan, als verbeeldende de waakzaamheid in het gezigt hadde.

Dat het een Romeins schip is, had De Ridder al op de nota geschreven die hij indiende. Maar ten overvloede is het te zien aan de snep (de houten of ijzeren punt) onder de boeg, bedoeld om vijandelijke schepen te rammen. Afgezien daarvan is het te zien aan de riemen waarmee Romeinse (en Griekse) galeien uitgerust werden.

Dat *'zinspelende op de vlugheid van ons leven'* lijkt mij fantasie waartoe de afbeelding geen aanleiding geeft. En is die vogel een haan? Dat zou kunnen, maar De Ridder vermeldt op zijn nota alleen dat hij 'een vogel' verbeeld heeft. Toch vind ik die haan wel een goed idee, want die haan (denk aan het haantje van de toren) is een waarlijk christelijk symbool. Vroeg in de morgen geeft hij met zijn gekraai aan dat de nacht, het rijk van de duisternis en de demonen, ten einde is en dat een nieuwe dag, het rijk van het licht, op het punt staat aan te breken. Zijn gekraai is het teken van de overwinning op de duisternis en dat is het punt van overeenkomst tussen de haan en Christus die immers in de christelijke traditie ook de overwinnaar is van duistere machten.

Zeegod

Mastenbroek zegt niets over het blote, bolle figuurtje op de steven van het schip dat op een toeter blaast. Dat is Triton, een zoon van de zeegod Poseidon. Daarmee zitten we dus weer in de Griekse mythologie, die vertelt dat Poseidon, als hij in een vrolijke bui was, naar het wateroppervlak ging met zijn vierspan. Triton (zijn zoon dus), half mens, half vis, ging voor hem uit en blies op de kinkhoorn (een grote gedraaide schelp) om de golven te bedaren. Die kinkhoorn werd in later eeuwen ook wel een ander blaasinstrument, maar aan die toeter

Zeegod Triton blaast op zijn kinkhoorn.

is feilloos Triton te herkennen. Trouwens, De Ridder had ook op zijn nota 'een triton' vermeld, dus dat kan niet missen. U voelt het al aankomen: Triton die met zijn blazen de golven bedaart, wordt de god van de rustige zeevaart.

Nu vertelt de Bijbel genoeg verhalen over het bedaren van de golven. Neem Jezus die over het water wandelt of Jezus die in het schip slaapt en met zijn woord de zee tot kalmte brengt. Waarom dat niet afgebeeld? Waarom een Griekse zeegod?

Dat blijft een van die dingen waardoor wij met verbazing naar ons voorgeslacht kijken. Blijkbaar was die Verlichting zo dwingend dat ook

predikanten zich geroepen gingen voelen om met kennis en geleerdheid het volk op te voeden en dat volk als het ware op een hoger plan te brengen. Daar hoorde dan voor het besef van die tijd Latijn bij en daar hoorde de klassieke oudheid bij. En zowel uit de Bijbel als uit de mythologie kon geput worden om het evangelie te verkondigen. Wat ds. Hoffmann doet is niet anders dan wat andere predikanten ook deden. Hij was eenvoudigweg een kind van zijn tijd. Hij was wat we nu noemen een 'redelijk' theoloog: niet alleen de Bijbel onderwijst ons, maar de Rede ook.

Zeemonster Leviathan

Wie daar verbaasd over staat zou eens aan de kerstboom kunnen denken. Die boom, die het hele jaar groen blijft, heeft met het Christelijke kerstfeest niets te maken, maar niettemin is kerstfeest niet meer denkbaar zonder boom. En dan is die kerstboom maar één voorbeeld.

Alle eeuwen door hebben godsdiensten elkaar beïnvloed. De Islam heeft veel overgenomen van Jodendom en Christendom, christelijk geloof is niet voorstelbaar zonder Joodse wortels en er is een onmiskenbare invloed van de omringende godsdiensten op het geloof van Israël. Neem alleen maar de grote vis van Jona, de 'Leviathan', door God gemaakt om ermee te spelen (Psalm 104, 26): zonder twijfel invloeden van buitenaf. Ronduit gezegd: heidense invloeden.

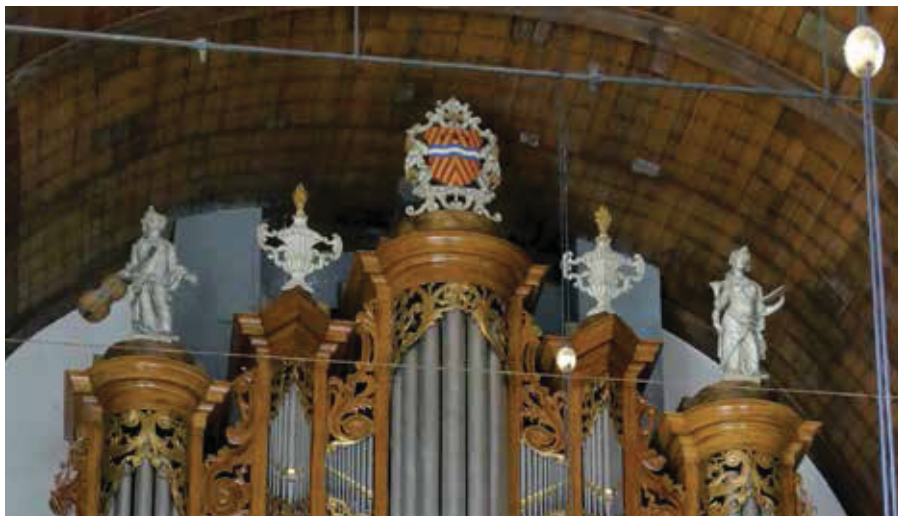
Een artikeltje over heidense voorstellingen in de Grote Kerk gaat dus niet over iets heel bijzonders. Soortgelijke voorstellingen zijn in heel wat kerken in ons land aan te treffen en invloed van de ene godsdienst op de andere is van alle tijden.

Hollandse Maagd

Wat we op het eeuwfeestbord aantreffen zien we in andere vormen terug op het orgelfront, wat niet te verbazen is, omdat eeuwfeestbord en orgelfront uit dezelfde tijd stammen. Het orgel is van 1732 en het bord is opgehangen in 1745.

Boven op het orgel staat het wapen van Maassluis. Over dat wapen heeft de Historische Vereniging Maassluis het nodige gepubliceerd en dat ga ik niet herhalen. Ter linker- en rechterzijde van dat wapen staat weer een vuurpot waar de vlammen uitslaan, net als op het eeuwfeestbord. Sporadisch is zo'n vuurpot in de 18e eeuw een symbool van liefde en dat zou het ook hier kunnen zijn. Liefde voor het orgel? Liefde voor de kerk? Liefde voor muziek? Kiest u maar.

Op de hoeken van het bovenwerk staan twee vrouwenfiguren, de een met een snaarinstrument en de ander met een blaasinstrument. Een vrouw of maagd als verpersoonlijking van iets stamt uit de Griekse oudheid en is

Vrouwenfiguren met muziekinstrumenten op het orgel.

meestal een afleiding van de godinnen Minerva (Romeins) en Pallas Athene (Grieks). Zij waren, eerst voor de Grieken en later voor de Romeinen, de godin van de wijsheid die de goddelijke macht van het verstand en van de vindingrijkheid van de menselijke geest personifieerde. Andere godinnen konden dezelfde functie krijgen, maar het waren wel altijd godinnen, nooit goden. In de klassieke oudheid werd bijvoorbeeld de stedenmaagd vaak vergoddelijkt en als godin vereerd, denk aan Paulus' confrontatie met de zilversmeden in Efeze (Hand. 18): 'Groot is de Artemis van Efeze'.

Dat motief is altijd blijven bestaan en het kwam in de Renaissance weer in zwang. In Amsterdam werd in het Stadhuis (Paleis op de Dam) in 1655 een stedenmaagd neergezet. In Nederland kennen we de Hollandse Maagd, net zoals in Frankrijk Marianne, in Duitsland vrouwe Germania en in Engeland lady Britannia. Abraham Kuyper koos voor de Hollandse Maagd in het zegel van zijn Vrije Universiteit.

Het is duidelijk: die twee figuren met muziekinstrumenten zouden nooit mannen hebben kunnen zijn. Die twee vrouwen verbeelden de rijkdom van de menselijke geest die zich uit op allerlei muzikale manieren.

Atlas torst het hemelgewelf

Het front van het orgel is vlak, maar er zijn enkele delen die naar voren springen. In organistenvaktaal zijn dat torens. Vier van die torens worden gedragen door een mannenfiguur. Zij torsen die torens als het ware op hun schouders en met hun handen. Die mannenfiguren zijn Atlanten, een naam die ontleend is aan de Griekse god Atlas. In de Griekse mythologie is hij

de figuur die het hemelgewelf op zijn schouders draagt. De figuren die de zijtorens van het orgel dragen, zijn naar hem genoemd. Zij zijn niet Atlas zelf, want die draagt uitsluitend de wereldbol, maar zij zijn zogenoemde zonen van Atlas.

Midden op het rugwerk van het orgel, prominent vooraan, zetelt de godin Fortuna, de Romeinse godin van het toeval of van het lot, zowel van het geluk als van het ongeluk. Op het orgel is zij duidelijk de godin van het geluk, want zij draagt de 'hoorn des overvloeds'. In de Griekse mythologie is die hoorn afkomstig van de geit Amalthea, die de god Zeus zoogde op Kreta. Als dank zette Zeus haar aan de hemel als een sterrenbeeld en haar hoorn schonk de houder ervan alles wat hij of zij begeerde. De Romeinen namen die hoorn over en verbonden haar met Fortuna. En zo stort Fortuna al sedert 1732 haar overvloed uit over de gemeente van Maassluis.

Cherubijntjes en Van Wijn

Ter linker- en ter rechterzijde van vrouwe Fortuna zijn twee cherubijntjes te zien, elk met een palmtak en een wapenschild.

Mijn verhaal wordt eentonig, maar ook die cherubijntjes of cherubs zijn van heidense komaf. Weliswaar komen cherubs veelvuldig in de Bijbel voor (zo bewaken zij in het boek Genesis (4, 26) de weg naar de boom des levens in de Hof van Eden en zijn zij zelfs aangebracht op de Ark van het Verbond

In het midden vrouwe Fortuna, daarnaast engeltjes met wapenschilden. Atlanten dragen de vier kolommen van het orgel.

(Ex. 25)), maar oorspronkelijk zijn zij gevleugelde mythische figuren die in allerlei godsdiensten te vinden zijn. Zij bewaken bijvoorbeeld de ingang van Assyrische en Babylonische paleizen.

Het Jodendom heeft die cherubs overgenomen en ze kwamen ook al vroeg in allerlei christelijke voorstellingen voor. Meestal verschillen ze op die afbeeldingen niet van gewone engelen en worden ze afgebeeld als mensen met vleugels. Na de Renaissance worden ze vaak afgebeeld als kleine, mollige engeltjes die symbolen in hun handen dragen.

Dat laatste zien we nu ook op het orgel. Het linker engeltje houdt het wapen van Govert van Wijn in handen, terwijl het rechter engeltje een wapen in handen houdt met sierlijke initialen, naar het lijkt een in elkaar gevlochten V en W. We mogen aannemen dat dat de initialen zijn van Van Wijn.

Dat het linker cherubijntje werkelijk het wapen van Van Wijn draagt, blijkt uit zijn grafsteen, die hetzelfde wapen vertoont. De maker van het front had ook die engeltjes kunnen weglaten en alleen die wapenschilden aanbrengen. Maar die engeltjes zijn wel een plus: ze betekenen geluk of zelfs hemelse zaligheid.

In Amsterdam, vlak bij de Westerkerk, staat een 17e-eeuws poortje met boven de ingang cherubijntjes die een doodshoofd dragen. Het doodshoofd verwijst naar de vergankelijkheid van dit bestaan, maar de cherubijntjes zeggen tegelijkertijd dat er na het sterven hemelse zaligheid is. Wie door de poort gaat dient zich zijn sterfelijkheid bewust te zijn, maar mag tevens hemelse zaligheid verwachten.

Engeltje met een schild waarop de initialen staan van Govert van Wijn, de schenker van het orgel.

Beschermengeltjes

Behalve op het orgel zijn cherubijntjes te zien boven de kerkdeuren en op de lezenaar van de voorzanger. Hun betekenis is niet anders. Het zijn, laten we maar zeggen, beschermengeltjes. Ze heten de bezoeker welkom en maken hem of haar duidelijk dat het een goede plaats is waar zij binnentreden.

Kunstkenners zijn het er vrijwel algemeen over eens dat het de Florentijnse beeldhouwer Donatello (1386-1466) was bij wie dit begon. In zijn werk voert hij veel van dit soort engeltjes op en nadien zijn ze onverminderd populair gebleven; zo populair dat ze zowel in de kerk in de 17e eeuw als op het

orgel in de 18e eeuw een plaats kregen. Eén deur is er, waarboven dat engelenkopje ontbreekt: de deur naar de toren. Maar ja, die deur is van veel later tijd dan de andere deuren en heeft een totaal andere stijl. De ontwerper van die deur heeft eenvoudigweg niet aan een engeltje gedacht.

Op het orgel en de balustrade is een aantal teksten in het Nederlands en in het Latijn te zien. Maar die ga ik niet toelichten, want dat is goed gedaan in de boeken van Mastenbroek en Bosman. Bovendien: zonder die teksten nu erg christelijk te noemen zijn ze ook niet te rekenen onder de heidense elementen in de Grote Kerk.

Engeltje met het wapen van Govert van Wijn.

Met hartelijke dank aan Mar Langerak en Henk van Oosten die te hulp kwamen bij de verklaring van de wapens. De foto's van de twee wapenschilden zijn van Henk van Oosten.